ТАТИ-ЛУТАР, Жан-Батист (1938–2009)

Песник и политичар из Републике Конго. Заузимао је многе одговорне политичке положаје. Између осталог, био је и министар културе, уметности и туризма своје земље. Песничке збирке: *Песме мора* (1968), *Конгоански корени* (1968), *Наличје Сунца* (1970), *Стандарди времена* (1974), *Ватре планете* (1977), *Разговори висоравни* (1982), *Предање Сна* (1985), *Змија с југа* (1992), *Редослед појава* (1996), *Палма лире* (1998).

МИРНА РАВАН

Овде далеко од мора снагу ми ветар даје
Висоравни реке Конго нису ми довољне за то
Из земље сам коју су вулкани заборавили
Ватре подземља не могу изнедрити хлеб смрти
Ипак нагли свршетак сваког је корака који рађа дан
Сваког даха што нас унапред узима из срца ноћи
Опажам од тада предграђа Пото-Пото[27]
Усне које се суше ишчекујући друге револуције
Очи запаљене топлинама јутра
Лица која дарују плачем
Мрве соли под очним капцима
Одајући море које у нас продире попут неког нематода[28]

[27] Предграђе Бразавила.
[28] Облић, ваљкасти црв.

КОНТРАПУНКТ

У тој екваторијалној области
Човек се олује плаши
Као и осетљиво срце дрвета муње
А жеђ се гаси зашиљеном колом
Долазим из старог царства песка
Под ужареним сунце,
Номад оплакује јетру камиле
И не налази никакво дубоко скровиште
У којем би потхранио свој списак прохујалих дана
Показујући у даљини руку мртвог мора
На баркама који су доживеле бродолом
Само су катарке преостале
Које подсећају на прошлост са снажним скитницама
Тела пуног израслина
То је попут поновног јављања неке раздрмане земље
Која излаже своје камене предмете углачане пустињским ветровима
Овде година свој пут наставља ватром
Што подјарује дахове северних уста

НЕЖНОСТ ИЛИ ЛУДИЛО

Док сам размотавао своје сећање
Ветар се подизао носећи пуно лишћа
Из мог далеког већ детињства
Празан и тужан остао сам до рађања зоре
Са првим млазем сунчевих зрака
Једно је сећање раздерало ми дух
Нека жена која је у свом длану држала црну мачку
Прелазила је улицу вичући дете ми је мртво

Да би утихнуо њен последњи уздах
Преостало ми је мијаукање моје мачке.

БАОБАБ

Баобабе! дошао сам да пресадим моје биће крај тебе
И своје корене сместим у твоје праотачко корење;
Сањам у себи твоје квргаве руке
И очврснем када твоја снажна крв
У моју пређе.
Баобабе! „човек вреди колико му је оружје вредно!“
То натпис је који се њише на свим вратима света.
Одакле ћу црпсти толико снаге за толико борби
Ако се твом подножју не приклоним?
Баобабе! Када се растужим
Пошто будем лишен мелодије свих песама,
Покрени за мене гласове свих твојих птица
Како би ме животом огребале.
А када буде попустила земља под мојим ногама
Допусти ми да да се покрене земља у твом подножју:
Како се благо она на мени окреће!

НОЋНО ПУТОВАЊЕ

Дуго сам путовао сам ноћу.
Где је светиљка која се окреће и нестаје у даљини?
Већи сам пустолов од стабала
Што у савану одлазе великим корацима
А малим у шуме.
Рано сам оставио обод дана
И узео сунце на заласку
За прву међу мога пута;

Нисам видео звезду која води
Пастира ноћи.
Гњурам временом не бих ли нашао
Моја изгубљена крила на дну година;
У дневној птици заљубљеници тмина.
Скоро сам неки вампир,
Тражим само пипке.
Живот је мрачнији чешће него дно мога грла
И ја идем по свим брежуљцима, ноћи вредан.
Ево како сунце подиже хиљаду прстију против земље.
Моје тело и моје патње остали су у мом дрвеном кревету.

Дада-Африка, Макс Ернст,
Света конверзација, 1921.

БУАНАНИ, Ахмед (1939–2011)

Марокански песник, синеаст и сценарист. Збирке: *Фотограми* (1989), *Простори трена* (2000).

МОЈА ЗЕМЉА

Видиш ли
најпре смо зидали на песку,
ветар је односио песак.
Потом смо зидали на стени,
гром је дробио стену.
Неопходно је било да човек озбиљно
о градњи поразмисли

ИМА ИХ

Има их који кажу
хвала
морском ваздуху
и које не зачуди ништа
чак ни бик који свет на својим леђима носи
има их мирних
у сиротињским четвртима
који ослушкују млазеве воде у
Шахразаду

и који траже сваке ноћи
златне јабуке
Хесперида
Има оних који се задужују
сваке године хиџре
и сваки празник окончавају седећи на земљи
а да не знају шта их очекује
Има оних који дане броје
и других што већ знају колико је сати
Они не траже ништа
Умиру како умире јутарња светлост
Има оних који још броје дане али које дане они броје?
Некада
су у спомен на песнике
дизани златни кипови
Код нас
муслиманским милосрђем
копају се гробови
и наши песници
са устима пуним земље
настављају да вриште

ДИАВАРА, Гаусу (1940–2018)

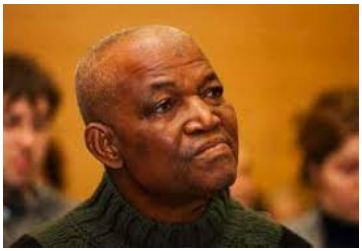

Песник, новелист, романсијер, есејист и драмски писац из Малија. Збирке; *Црне звезде*, *Африка: мој компас* (1980), *Земља и хлеб* (1981), *Поновно рађање Феникса, Житница* (2016).

ПОБЕДНИК ЗЕМЉЕ

Усправан
На рубу свога поља
Сањаш будуће жетве
Сељаче чела орошеног зној̇ем
О победниче земље.

Земља се хвалише под твојим ногама
Својим тешким класовима
Покривајући
Долине
Обронке
И Равнице…
На хоризонту
Сунце се још није дигло
Увек се појављује после тебе
У пространствима саване.

Ускоро
Биће твој празник
Празник жетве
Ускоро там-там ће поздравити твој тежак рад
И играћеш у равници
Где играју само прави људи
Ти, сељак, победник Земље.

КАИР-ЕДИН, Мохамед (1941–1995)

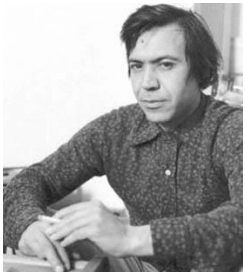

Марокански песник, романсијер, есејист. Песничке збирке: *Црно гађење* (1964), *Агадир* (1967), *Одбојно друштво* (1968), *Сунце паука* (1969), *Ја киселина* (1970), *Копач* (1973), *Тај Мароко!* (1975), *Легенда и живот Агунчича* (1984), *Дневник* (1992), *Беше једанпут један срећан пар* (1993, 2002), *Уништена фауна* (1997).

СМЕШАНА ВРЕМЕНА

заборав и руже запевају песму смешаних времена
љубичасту
још пијем у здравље смрти
хладно вино
и грло стискам снопом бола и радости
вичем крив и вучен
како ниједан коњ није
миран твој осмех међу стаблима
тако окончава сву љубав и слама читаво огромно небо
            тако одлазим песмом
уништен према коралним острвима горчине боје
            твојих капака и мермера
испразни моје срце
канцерозна земљо
нанишани ми изборано чело
и гледај под рубовима
неког другог раскомаданог који не говори више.

НЕ, НИСАМ СПАВАО

Не, нисам спавао;
само је било потребно неколико примедби полиције
неколико ручних бомби и неколико тамних галона
било је потребно да један полицајац продре нам у коже
да бих и твог и мог оца зближене ишамарао
Да
било је потребно да два месеца одем у фабрику
уз петнаестак дана добровољног одсуствовања
било је потребно да уловим краља црвеним огледалом
пошто отишли су окрајци ноћи и сан грађана
низ падину се откотрља
али бејах радник достојан тог света
тај радник је тај свет на две поле преломио
тако да земља више неће бити планета
мртви које ћемо у њихове кости протерати
глодаће смрдљиву смрт грађана
и капиталиста који су млатили црно-беле
који беху само радници
указујући на нас такве
јер волео их је уобичајио је да новчаницу пољуби
излази сасвим хладна из фабричке касе
страном додирнутом тим покушајем наставиће да нам се
противи
Али ми ћемо јој се дивити као што су јој се и наши преци
дивили
Господе, играћемо се са нашим веровањима, нашим
кривицама, нашим
митраљезима и нашим авионима, али
али овај ће свет одсада бити одвојен од себе самог
бићемо утучени ловци но победићемо
оне који су изменили свет но не и Свет
који нам показује крв олакшавајући земљу
својом хладнећом изворног минерала

МИДИМБЕ, Валентин-Ив (1941)

Романсијер, песник, есејист и књижевни критичар из Демократске Републике Конго. Професор на националном Универзитету у Заиру. Емигрирао је 1979, године у САД и био предавач на неколиким факултетима. Познат је и као Вимби Јока Мидимбе. Збирке: *Подеротина* (1971), *Продаја на мало / Муњевитост гуштера* (1973), *Вретена понекад* (1974).

ПОД УСЛОВОМ ДА НАМ ПРСТИ РАСТУ…

Под условом да нам прсти расту,
лавиринт преплитања, штапова и химера
жива шумска галерија,
вриштање се увлачење
у наше древне пустиње
најпријатније од заклоњеног грмља.
Твоји дрхтаји крваре против мојих,
засвежњени сраслим вртоглавицама
у ритму нових димензија!
Ожалошћеном светлошћу урличу
рељефи ковани шумовима
твоје руке
те осећам у твојим венама
уличице и долазак жетве
рашчетворене окове несталне паучине.

ГРАЂЕВИНЕ…

Грађевине
наших тишина
цветни вртлози
мириса
маслињака

Мач
наших погледа
Олује
твојих вена
грчеви су агоније
бујица и урагана
на насипу

На нашем пољу
одблесци таласају
повратак одјека
и таласа
моје девојчице
какав осмех
блистав

На ивици твојих речи
раскршће
зора валова
и пена
наших ноћи

На траговима годишњих доба
полусенка
киша
и веселости твојих очију

очаравајућих
срећних трепавица

У сенци твојих неба
кантата
наших жестина
корпа с вићем
нуди
светост богова.

МИРНЕ ТВОЈЕ ОЧИ

Твоје очи умором умирене,
два мрава олујом изненађена,
дечји смех,
велики нагиб бескрајних заравни,
светлуцање античких мозаика
на тамној светлости губилишта тропских.

Светлост је срдачна радост
у заклону заветног стада:
звезде се гасе
дуж гипсаних улица;
и на прстима ти боје лахора,
очи су ти ситни кругови пристанишног светлуцања.

Беле су детелине и немирне замке
рушењу великих оргуља;
мед им по сенци клизи,
отворена ограда крвавог отиска
твојих очију тако умором умирених.

КАЈО, Патрис (1942–2021)

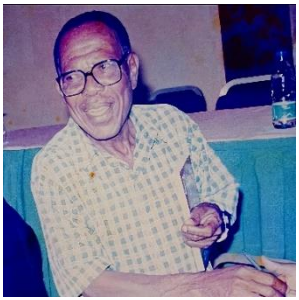

Камерунски песник, есејист и универзитетски професор. Збирке: *Сноп* (196?), *Химне и мудрости* (1976), *Блиске речи* (1972), *Током свих годишњих доба* (1983, 2001), *Скакавци* (1986), *Чекајући зору* (1988), *Црна писма* (1990), *Планинске басне* (2013), *Вечери сумњичавих дана* (2013).

ТЕБИ

Напиње се на путу дана
ован твоје руке
сахрањујући брда
китећи цвећем блиске стазе.

На крају ове бразде
ископаћеш
стрпљиво
један гроб
и једноставни
мир
љубав и слобода
хостија биће свих твојих јутара.

Твоја несрећа
одагнаће својим дахом
магле догми

и ти ћеш се прочистити
пред законом ствари.

Напета за велико заједништво
победничка твоја рука
зауставиће насипом ускоро
некорисну бујицу
генерација.

ЧЕКАЈУЋИ ЗОРУ

Ноћ још шири своје пољем суза.
Наше се жеље умарају вребајући зору,
а будућност оклева попут океана,
оваца с непрестаним дрхтавицама.

Тунел се уздиже изгледа бесконачно.
И пошто се верује како предосећају крај,
схвата се да пут остаје пред нама
и како је он једнако дуг као и првог јутра.

Идемо ипак и ноћу и дању
овим путем препуним крви наших мученика
и бодљикаве жице која нам дере кожу,
ткајући букете наде.

Около великог братског града,
попут бујице који ништа не зауставља,
прекорачујући зидине ренесансних тирана
идемо, претходница нових дана.